

Újszerű szerelmi líra – Léda-versek

„Legyen kirugdalt, kitagadott, céda, / csak a szívébe láthassak be néha.”
(Ady: Az én menyasszonyom)

1. Ady szerelmi költészetének újító vonásai

- a fenti költeményben Ady új hangnemben ír, amire nem volt példa a korábbi magyar hagyományban
- Adynál megjelenik a modern francia líra szerelmi ideálja: a **perdita**

Latin szó, jelentése: elveszett, a költészetben: bukott nő. Olyan múzsa, aki romlott, nem erkölcsös. A hozzá írt versek szókimondóak, gyakran szólnak a testi szerelemről is.

- A Léda-versek Ady egész költői szemléletét átformáló alkotások
- szerelmükről verseiben mindig T/1-ben beszél (mi) pl. Magunk szerelme
- ennek az oka, hogy Ady szerint, ha egy férfi szerelmes, akkor a nőben a saját nőiségét, asszonyi vonásait keresi és szereti
- a szakítás után a többes szám elválík te és én-re. pl.: *Valaki útravált belőlünk*
- Ady és Léda szerelme lázadás volt
- A költő nyíltan vállalta a megbotránkoztató kapcsolatot → Adél férjénél volt, idősebb volt Adynál
- Megszólal a versekben a testi vágy, az erotika is
- a Léda-versek hangulata borongós, elégikus, látomásszerű
- a boldogság, öröm helyett a harc, a sírás jellemző
- Új szerelmi szimbólumokat teremt az eddigiek helyett
- → a galamb, a szerelmesek madara helyett megjelenik a **ragadozó madár a héja**
- → a tavasz helyett az **ősz lesz a szerelem évszaka**

Hallgassátok meg a verset! <https://www.youtube.com/watch?v=FvyzqI4qCCM>

2. Héja-nász az avaron (1905)

Keletkezése

- 1905-ben írta a verset, az Új versek c. kötetben jelent meg
- a kötetben belül a Léda asszony zsoltárai című ciklus utolsó verse
- A Léda-szerelem új motívumai jelennek meg ebben a versben

Cím értelmezése

- megjelöli a vers fő motívumait → a szerelmesek madara a héja, évszakuk pedig az ősz
- ezzel együtt utal a vers hangulatára is

Műfaja

- elégia, dal

Gondolatmenete, szerkezete

- a vers szervezőelve a fokozás: útra kelünk-megyünk-szállunk-üzve szállunk
- versbeli mozgás a nyárból az őszbe, az életből az elmúlásba tart
- lefelé ívelő perspektívát mutat a költemény → leszállás, lehullás (ld. A magyar Ugaron)
- csak a halálban lehet egymásé a két szerelmes
- a lírai én T/1, mi, a héja pár egy egységként jelenik meg
- a szerelem érzéséhez negatív minőségek kapcsolódnak: kellemetlen hangok, harc, küzdelem, erőszak, halál

Hallgassátok meg a verset! <https://www.youtube.com/watch?v=3jv2HAFGZSY>

3. Lédával a bálban (1907)

Keletkezése

- 1907-ben írta a verset Ady, még abban az évben meg is jelent a Vér és arany c. kötetben
- A vers szemléletesen mutatja meg, hogy a költő és Léda kapcsolata, mennyire eltér mások szerelmétől, a szerelem általános felfogásától

Cím értelmezése

- témamegjelölő, utal a vershelyzetre

Műfaja

- dal, elégia
- értékszembesítő vers → pl. A Tisza-parton

Gondolatmenete, szerkezete

- az 1. vsz. megteremti a vershelyzetet → képzeletbeli helyszín
- a kép, amit az olvasó elé vetít egy látomás, vízió
- a 2. versszakot egy költői kérdés vezeti be: „Kik ezek?”
- itt is megjelenik a többesszámú lírai én, a „fekete pár”, akik egyek a szerelemben
- ez a pár tökéletes ellentéte a szerelem általános felfogásának
- ezt az ellentétet fejezi ki a *boldog ifjak* és a *fekete pár* ellentéte
- a kétféle szerelemhez eltérő értékek, jellemzők kapcsolódnak a versben

mások szerelme

víg terem, boldogság, sikoltó zene
frissesség, friss rózsák, fiatalság
forróság

mi szerelmünk

fekete pár, bús csend, hervadt rózsák, halál-arc
sötét fátyol, némaság, elhaló zene, téli szél

- Az igék a vers kezdetén harsányak, mozgalmassak: *sikolt, tornyosul, omlik*
- a vers zárlatában az elmúlást szimbolizálják, mozdulatlanságot jeleznek: *elhal, zúg, elaluszna, rebbenek*

A Csinszka-ciklus versei

1. Hátttere, jellemzői

- a költő a betegsége és a háború szörnyűsége elől keres menedéket Csinszkanál
- A Léda-ciklus alkotásaival szemben a feleségéhez írt versekben egy megfáradt ember társkeresése szólal meg
- Csinszka-versekben múltat, a tegnapot akarja megőrizni
- jellemző ezekre a művekre a szándékolt egyszerűség
- megfogalmazásuk a hétköznapi beszédhez áll közel
- ezekből az alkotásokból eltűnnek az Ady költészetére egyébként jellemző költői képek, szimbólumok
- a verseknek általános alanya van, feleségének személye nem jelenik meg a versekben
- hangvételük komor, borongós

Hallgassátok meg a verset! <https://www.youtube.com/watch?v=u4nBjbzaLBE>

2. Őrizem a szemed

Keletkezése

- 1916 januárjában közölte a Nyugat verset
- majd A halottak élén c. kötetben jelent meg
- a Csinszka-ciklus összefoglaló alkotása

Cím értelmezése

- megjelöli a központi motívumot, a vers refrénje
- a szem a lélek tükre, a kéz pedig a biztonságot, összetartozást szimbolizálja a versben

Műfaja

- dal, elégia

Szerkezete, gondolatmenete

- az 1. vszk.-ban az összefonódó kezek jelentése nyugalom, biztonság
- a 2. vszk. kitágítja a vers nézőpontját → megjelenik a háborútól való félelem, üldözöttség, menedék keresése
- a 3. vszk. az elsőnek betű szerinti ismétlése, de a jelentése módosul
- a második versszak üzöttsége után itt a kezek a biztonságot jelentik a bizonytalan világban
- az utolsó versszakban meg is jelenik ez a bizonytalanság, a lét végeessége
- ami biztos: az ő összetartozásuk → kéz, szem motívuma
- a vers szervezője az ismétlés, melynek célja a nyomatékosítás
- éppen a költemény egyszerűsége emeli ki a fő mondanivalót

Hallgassátok meg a verset! <https://www.youtube.com/watch?v=RwQKRCwodRk>

3. Nézz, Drágám, kincseimre

Keletkezése

- 1917 februárjában jelent meg a Nyugatban, majd kötetben A halottak élén címűben 1918-ban

Cím értelmezése

- a vers első sora, a népdalokra jellemző ez a tulajdonság

Műfaja

- elégia, dal

Gondolatmenete, szerkezete

- az első versszak megteremti a vershelyzetet, egy képzeletbeli dialógus, párbeszéd feleségével
- a nő alakja itt sem jelenik meg, Drágámnak nevezi őt a költő
- az első versszakban megjelenő kincs ironikus → a továbbiakban leírja, hogy nincs semmije
- a 2. vszk.-tól leltárt készít a hiányosságairól: költői kudarc, meg nem értettség, illetve a magánéleti, szerelmi csalódások
- a 4. vszk.-ban kimondja a lírai én, hogy egyetlen értéke, kincse az a nő, akihez beszél
- így már érthető, hogy miért nevezi Drágámnak
- a versben gyakori a motívumok ismétlése
- többször is megjelenik az elmúlás, a halál képzete
- a lírai én a halál elől keres menedéket az egyetlen kincsénél, a feleségénél